Brynjar Østgård

Havne- og farvannsloven

med kommentarer

2. utgave

GYLDENDAL
JURIDISK

BRYNJAR ØSTGÅRD

HAVNE- OG FARVANNSLOVEN

LOV 17. APRIL 2009 NR. 19 OM HAVNER OG FARVANN
MED KOMMENTARER

2. utgave

GYLDENDAL
JURIDISK

© Gyldendal Norsk Forlag AS 2015
1. utgave, 1. opplag 2010
2. utgave, 1. opplag 2015

ISBN 978-82-05-46200-7

Omslagsdesign: Gyldendal Akademisk
Sats: HAVE A BOOK
Brødtekst: Minion 10/14 pkt

Alle henvendelser om boken kan rettes til
Gyldendal Juridisk
Postboks 6730 St. Olavs plass
0130 Oslo

www.gyldendal.no/juridisk
juridisk@gyldendal.no

Det må ikke kopieres fra denne boken i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Forord til 1. utgave

Havne- og farvannsloven av 17. april 2009 nr. 19 trådte i kraft 1. januar 2010 og avløser havne- og farvannsloven av 8. juni 1984 nr. 51. Den nye loven viderefører på flere punkter den gamle lovens regler, men inneholder også viktige endringer og nyskapninger. Den representerer et mer fullstendig og oppdatert regelverk i forhold til det man hadde tidligere. Videre innebærer den et økt ansvar for landets kystkommuner. De kommuner som under 1984-loven hadde opprettet havnedistrikt, og således utøvet et forvaltningsansvar, har etter den nye loven fått både en utvidelse av og en endring av sitt ansvar og sin kompetanse. Videre gir den nye loven samtlige av landets kystkommuner ansvar og kompetanse innenfor sitt sjøområde og innenfor havneområder i kommunen. Dette gjør at mange kommuner nå må forholde seg til et regelverk som for dem er helt eller delvis nytt. Ikke minst av disse grunner har det vært ønskelig å kunne ha et hensiktsmessig juridisk redskap tilgjengelig så snart som mulig etter lovens ikrafttredelse. Det er mitt håp at denne boken kan være et slikt redskap for kommunene, for havnene, for statlige organer, for skipsfartsnæringen og for andre som må forholde seg til det nye regelverk for havner og farvann.

Det er knyttet et forskriftsverk til loven. Det er gitt enkelte nye forskrifter i forbindelse med ikrafttredelsen. Disse erstatter eldre forskrifter som var gitt i medhold av havneloven av 1984. Fiskeri- og kystdepartementet tar sikte på å erstatte ytterligere eldre forskrifter, som inntil videre er gitt forlenget levetid i medhold av den nye lovs § 64. Flere av lovens bestemmelser er nokså kortfattede hjemmelsbestemmelser, der det er den tilhørende forskriften som gir de praktisk viktige reglene. Dette gjelder særlig lovens farvannsdel. Jeg har søkt underveis i kommentarene å vise til særlig de nye forskriftene, men det ligger utenfor rammen for boken å gi noen nærmere kommentarer til forskriftsverket.

Jeg har i en årrekke hatt juridiske oppdrag for flere av våre havner, og advokatfirmaet Østgård Wikasteen DA bisto Norske Havner (tidligere Norsk Havneforbund) med blant annet utarbeidelse av høringsuttalelser under lovforberedelsen. Dette har gitt meg en innsikt i praktiske problemstillinger som jeg ellers ikke ville hatt.

Boken er skrevet delvis med sikte på å brukes av ikke-jurister, og det preger fremstillingen. På noen punkter vil jurister muligens finne stoffet selvsagt og tildels repeterende, men jeg håper det ikke svekker bokens verdi som redskap også for jurister.

Jeg takker Norske Havner for hjelp under arbeidet med boken, herunder arrangering av et arbeidsseminar, hvor jeg har fått praktiske innspill fra flere av landets havnesjefer. Videre takker jeg tjenestemenn ved Kystverket som har tatt seg tid til å besvare spørsmål fra meg underveis. Jeg takker også mine kolleger i Østgård Wikasteen DA for nyttige innspill før og under skrivingen.

Forord til 2. utgave

Første utgave av denne lovkommentaren kom våren 2010. Av flere grunner var det ønskelig å ha et juridisk redskap tilgjengelig så snart som mulig etter lovens ikrafttredelse, som var 1. januar 2010. I tiden etter ikrafttredelsen, og etter utgivelsen av 1. utgave, er forskriftsverket endret og supplert. Videre har man vunnet noe erfaring med loven. Endelig var det enkelte skrivefeil, unøyaktigheter og andre skjønnhetsfeil i 1. utgave som burde rettes, og på enkelte punkter har det vært ønskelig å justere og supplere fremstillingen. Det har også vært noen mindre endringer av loven. Disse forhold har samlet sett gjort at jeg finner det hensiktsmessig å gi ut en ny utgave.

Jeg har fortsatt gleden av å bistå kommunale havnemyndigheter og andre havneaktører med rettslige spørsmål, og jeg takker for deres innspill og impulser. Disse har kommet meg til nytte, og jeg håper de også kommer til syne i kommentarene på en konstruktiv måte.

Det er tatt med noe stoff av generell rettskildemessig karakter, særlig i innledningsavsnittet nedenfor. Dette stoffet bør være overflødig for jurister, men det er tatt med av hensyn til de brukere av boken som ikke er jurister, særlig havnenes operative personell. Dette er også grunnen til at enkelte rettslige poenger er gjentatt flere steder i fremstillingen.

Det er mitt håp at dette kan bidra til god kvalitet på de beslutninger som tas rundt om i havner og kommuner innenfor den offentlige havne- og farvannsforvaltning og innenfor den forretningsmessige havnedrift.

Oslo, 29. november 2014

Brynjar Østgård

Innhold

LITTERATUR 15

ANDRE KILDER 17

LOVER 18

INNLEDNING 19

KAPITTEL 1 INNLEDENDE BESTEMMELSER 25

§ 1. Lovens formål 26
Oversikt 26
Første ledd 28
Annet ledd 29

§ 2. Lovens virkeområde 30
Oversikt 30
Første ledd 30
Annet ledd 32
Tredje ledd 32
Fjerde ledd 33

§ 3. Forholdet til folkeretten 35
Oversikt 35
Første ledd 35

§ 4. Definisjoner 37
Oversikt 37
Første ledd 38
Annet ledd 38
Tredje ledd 41
Fjerde ledd 42
Femte ledd 42
Sjette ledd 42
Syvende ledd 43

§ 5. Plikt til å gi opplysninger og føre statistikk 44
Oversikt 44
Første ledd 45

§ 6. Gebyr for behandling av søknad om tillatelse mv. 47
Oversikt 47
Første ledd 48

KAPITTEL 2 FORVALTNINGSANSVAR OG MYNDIGHET ETTER LOVEN MV. ... 49
§ 7. Forvaltningsansvar og myndighet etter loven ... 52
Oversikt ... 52
Første ledd ... 53
Annet ledd ... 53
Tredje ledd ... 54
§ 8. Delegasjon og overføring av myndighet ... 55
Oversikt ... 55
Første ledd ... 55
Annet ledd ... 56
§ 9. Kommunens forvaltningsansvar og myndighet ... 57
Oversikt ... 57
Første ledd ... 58
Annet ledd ... 59
Tredje ledd ... 60
§ 10. Delegasjon av kommunens myndighet ... 63
Oversikt ... 63
Første ledd ... 63
Annet ledd ... 65
§ 11. Offisiell sjøkartmyndighet ... 66
Oversikt ... 66
Første ledd ... 66
Annet ledd ... 67
§ 12. Forholdet til forvaltningsloven ... 68
Oversikt ... 68
Første ledd ... 68

KAPITTEL 3 BRUK AV FARVANN. NAVIGASJONSVEILEDNING ... 71
§ 13. Trafikkregulering ... 72
Oversikt ... 72
Første ledd ... 72
§ 14. Bruk av farvann ... 76
Oversikt ... 76
Første ledd ... 77
Annet ledd ... 78
§ 15. Uhindret ferdsel i farvannet mv. ... 80
Oversikt ... 80
Første ledd ... 80
§ 16. Farleder og farledsnormal ... 83
Oversikt ... 83
Første ledd ... 83
Annet ledd ... 86
Tredje ledd ... 87
§ 17. Trafikksentraler ... 88
Oversikt ... 88
Første ledd ... 88
Annet ledd ... 90

§ 18. Plikt til å melde om farer 91
Oversikt 91
Første ledd 91
Annet ledd 93
Tredje ledd 93
§ 19. Innretninger og anlegg for navigasjonsveiledning 95
Oversikt 95
Første ledd 95
Annet ledd 96
Tredje ledd 97
Fjerde ledd 98
§ 20. Lokalisering, utforming og tekniske krav til innretninger og anlegg for navigasjonsveiledning 100
Oversikt 100
Første ledd 100
§ 21. Rettsstridig bruk av innretninger og anlegg for navigasjonsveiledning 101
Oversikt 101
Første ledd 101
§ 22. Plikt til å melde om anløp og avgang 103
Oversikt 103
Første ledd 103
§ 23. Kystavgift 106
Oversikt 106
Første ledd 106
Annet ledd 107
Tredje ledd 108
§ 24. Sikkerhetsavgift 110
Oversikt 110
Første ledd 110
Annet ledd 111
§ 25. Anløpsavgift 112
Oversikt 112
Første ledd 113
Annet ledd 119
Tredje ledd 120
Fjerde ledd 121

KAPITTEL 4 TILLATELSE OG KRAV TIL TILTAK MV. 122

§ 26. Alminnelige krav til tiltak 124
Oversikt 124
Første ledd 124
Annet ledd 125
Tredje ledd 125
§ 27. Tiltak som krever tillatelse 127
Oversikt 127
Første ledd 128
Annet ledd 132

Tredje ledd ... 132
Fjerde ledd ... 133
§ 28. Tiltak av betydning for Forsvarets eller Kystverkets anlegg ... 134
Oversikt ... 134
Første ledd ... 134
§ 29. Vilkår i tillatelse ... 136
Oversikt ... 136
Første ledd ... 136
Annet ledd ... 138
Tredje ledd ... 139
§ 30. Beskyttelse av bestemte områder ... 144
Oversikt ... 144
Første ledd ... 144
§ 31. Bortfall av tillatelse ... 146
Oversikt ... 146
Første ledd ... 146
§ 32. Samordning av myndighet ... 149
Oversikt ... 149
Første ledd ... 149
Annet ledd ... 150
Tredje ledd ... 151
§ 33. Pålegg om undersøkelse før vedtak kan treffes ... 152
Oversikt ... 152
Første ledd ... 152
Annet ledd ... 154

KAPITTEL 5 TILTAK VED ULYKKER OG ANDRE HENDELSER I FARVANNET ... 155
§ 34. Forbud mot å volde fare, skade eller ulempe i farvannet ... 156
Oversikt ... 156
Første ledd ... 157
Annet ledd ... 159
Tredje ledd ... 160
Fjerde ledd ... 161
§ 35. Vrakfjerning mv. ... 163
Oversikt ... 163
Første ledd ... 164
Annet ledd ... 166
Tredje ledd ... 167
§ 36. Direkte gjennomføring ... 169
Oversikt ... 169
Første ledd ... 169
Annet ledd ... 171
Tredje ledd ... 173
Fjerde ledd ... 173
§ 37. Bruk av en tredjepersons eiendom ved gjennomføring av tiltak ... 174
Oversikt ... 174
Første ledd ... 174
Annet ledd ... 175

§ 38. Tiltak overfor fartøy i fare 178
Oversikt 178
Første ledd 179
Annet ledd 181
Tredje ledd 182
Fjerde ledd 183
Femte ledd 184
Sjette ledd 187
Sjuende ledd 187

KAPITTEL 6 ALMINNELIGE REGLER OM HAVNER 188

§ 39. Adgang til å benytte havn 190
Oversikt 190
Første ledd 191
Annet ledd 204
Tredje ledd 206
§ 40. Drift og vedlikehold av havn mv. 207
Oversikt 207
Første ledd 207
Annet ledd 209
Tredje ledd 210
§ 41. Havner med persontrafikk 214
Oversikt 214
Første ledd 214
Annet ledd 215
§ 42. Bruk av havnen 216
Oversikt 216
Første ledd 216
Annet ledd 217
Tredje ledd 218
Fjerde ledd 218
Femte ledd 222
Sjette ledd 223
§ 43. Sikkerhet og terrorberedskap i havner og havneterminaler 225
Oversikt 225
Første ledd 226
Annet ledd 230

KAPITTEL 7 HAVNEVIRKSOMHETEN 233

§ 44. Kapittelets virkeområde 234
Oversikt 234
Første ledd 234
Annet ledd 236
Tredje ledd 237
§ 45. Alminnelige regler 238
Oversikt 238
Første ledd 238

Annet ledd 239
Tredje ledd 240
§ 46. Krav til utpekte havner 242
Oversikt 242
Første ledd 243
Annet ledd 243
§ 47. Havnekapitalen i kommunale havner 245
Oversikt 245
Første ledd 246
Bokstav a 246
Bokstav b 251
Bokstav c 251
Bokstav d 251
Annet ledd 251
Tredje ledd 253
§ 48. Forvaltning av havnekapitalen 254
Oversikt 254
Første ledd 254
Annet ledd 256
Tredje ledd 258
§ 49. Økonomiforvaltning i havner organisert som aksjeselskap, allmennaksjeselskap eller interkommunalt selskap. Utdeling av selskapets midler 260
Oversikt 260
Første ledd 261
Annet ledd 262
§ 50. Fritak fra reglene om havnekapital 264
Oversikt 264
Første ledd 265
Annet ledd 267
Tredje ledd 267
Fjerde ledd 268
§ 51. Særlig om statlige havner 269
Oversikt 269
Første ledd 269
Annet ledd 270

KAPITTEL 8 TILSYN MV. 273

§ 52. Tilsyn 274
Oversikt 274
Første ledd 274
Annet ledd 275
§ 53. Rett til opplysninger og gransking 277
Oversikt 277
Første ledd 277
Annet ledd 279
Tredje ledd 280

§ 54. Gebyr for kontrolltiltak og tilsyn 281
Oversikt 281
Første ledd 281

KAPITTEL 9 INNDRIVELSE AV KRAV ETTER LOVEN 282

§ 55. Inndrivelse av gebyr og avgift 283
Oversikt 283
Første ledd 284
Annet ledd 284
Tredje ledd 285
§ 56. Panterett for krav ved direkte gjennomføring og tiltak overfor fartøy i fare 286
Oversikt 286
Første ledd 286

KAPITTEL 10 FORVALTNINGSTILTAK 288

§ 57. Pålegg om retting og stansing 289
Oversikt 289
Første ledd 290
Annet ledd 291
§ 58. Forelegg om plikt til å etterkomme pålegg eller forbud 292
Oversikt 292
Første ledd 293
Annet ledd 295
Tredje ledd 295
§ 59. Tvangsfullbyrdelse 296
Oversikt 296
Første ledd 296
Annet ledd 297
§ 60. Tvangsmulkt 298
Oversikt 298
Første ledd 298
Annet ledd 299
Tredje ledd 301
Fjerde ledd 303
Femte ledd 303
§ 61. Endring og tilbakekall av tillatelse mv. 304
Oversikt 304
Første ledd 304
Annet ledd 306
Tredje ledd 307
Fjerde ledd 307

KAPITTEL 11 STRAFFANSVAR 308
§ 62. Straffansvar 309
Oversikt 309
Første ledd 311
Annet ledd 313
Tredje ledd 314
Fjerde ledd 315
Femte ledd 316

KAPITTEL 12 IKRAFTTREDELSE OG ENDRINGER I ANDRE LOVER 317
§ 63. Ikrafttredelse 317
Oversikt 317
Første ledd 317
Annet ledd 317
§ 64. Overgangsregler 318
Oversikt 318
Første ledd 318
Annet ledd 319
§ 65. Endringer i andre lover 320

LOVREGISTER 321

DOMSREGISTER 324

STIKKORD 325

Litteratur

Andersen	Gunnhild S. Andersen, «Oljevernberedskap for skip», *MarIus* nr. 288, Oslo 2002
Berger	Morten Hugo Berger, «Havner og forurensning», *MarIus* nr. 262, Oslo 2000
Brækhus	Sjur Brækhus, *Omsetning og kreditt 2*, 3. utgave ved Borgar Høgetveit Berg, Oslo 2005
Bugge	Hans Chr. Bugge, Gyldendal Rettsdata, kommentarer til forurensningsloven
Dalbak	Camilla Dalbak, «Farlig gods i havn», *MarIus* nr. 286, Oslo 2002
Eckhoff /Smith	Torstein Eckhoff og Eivind Smith, *Forvaltningsrett*, 10. utgave, Oslo 2014
Egge	Audun Hagene Egge, «Personell kompetanse i akuttsituasjoner til sjøs», *MarIus* nr. 378, Oslo 2009
Falch	Ingvald Falch, *Rett til nett*, Oslo 2004
Falkanger, Allmenningsrett	Thor Falkanger, *Allmenningsrett*, Oslo 2009
Falkanger/Bull	Thor Falkanger og Hans Jacob Bull, *Sjørett*, Oslo 2010
Falkanger, God tro	Aage Thor Falkanger, *God tro*, Oslo 1999
Falkanger, Selvtekt	Aage Thor Falkanger, «Selvtekt – samfunnsskadelig neverett eller verdifullt supplement til samfunnsmakten?», *Jussens Venner* 2000 side 1
Falkanger, Maritime Casualties	Aage Thor Falkanger, *Maritime Casulties and Intervention – Coastal State Measures when Casulties Pose the Threat of Pollution*, Bergen 2011
Framstad	Tor Erlend Framstad, «Havnemyndighetenes erstatningsansvar overfor brukeren av havnen», *MarIus* nr. 292, Oslo 2002
Graver	Hans Petter Graver, *Alminnelig forvaltningsrett*, Oslo 2007
Hagberg	Henrik Hagberg, «Styringsorganer og økonomiforvaltning i norske havner», *MarIus* nr. 246, Oslo 1999
Hansen	Helene Bærug Hansen, «Aksjeselskap i kommunal havnevirksomhet», *MarIus* nr. 299, Oslo 2003
Høyland	Torill Kristiansen Høyland, «Organisering av kommunal havnevirksomhet», *MarIus* nr. 276, Oslo 2001
Karlsen	Elise Karlsen, *Hvordan forhindre oljeforurensning fra utenlandsk skipstrafikk i transitt. En analyse av Norges kyststatsjurisdiksjon*, doktoravhandling ved Universitetet i Tromsø 2013

Kristiansen	Camilla Kristiansen, «Norske havners økonomiforvaltning og forholdet til statsstøtte i EØS-avtalen,» *MarIus* nr. 324, Oslo 2005
Larsen	Eirik Larsen, *Miljøbombers rett til nødhavn*, masteroppgave ved Universitetet i Tromsø våren 2009
Mo	Einar Mo, «Konkurranseutsetting av driften av kommunale havner», *Tidsskrift for Forretningsjus* 2007 side 1
Myklebust 1999	Ingunn Elise Myklebust, «Tilhøvet mellom kommunelova og hamnelova», *Det juridiske fakultets skriftserie* nr. 79, Bergen 1999
Myklebust 2010	Ingunn Elise Myklebust, *Strandrett og offentleg styring av arealbruk i sjø*, Bergen 2010
Pettersen/Bull	Terje Hernes Pettersen / Hans Jacob Bull, *Skipssikkerhetsloven med kommentarer*, Oslo 2010
Salvesen	Reidar Salvesen, *Havne- og farvannsloven*, Nesoddtangen 1998
Stavang 2004	Endre Stavang, «Økonomisk tap som vilkår for et erstatningskrav», *Tidsskrift for Erstatningsrett* 2004 side 243 flg.
Stavang 2006	Endre Stavang, «Det erstatningsrettslige skillet mellom økonomisk og ikke-økonomisk tap», *Tidsskrift for Erstatningsrett* 2006 side 163 flg.
Tyrén	Carl Wilhelm Tyrén, *Forurensningsloven og forskriftene til loven i praksis*, 2. utgave, Oslo 1997
Winge	Nikolai K. Winge, *Kampen om arealene*, Oslo 2013

Andre kilder

Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS) (IMO-konvensjon av 1. november 1974)

Høringsutkast fra Fiskeri- og kystdepartementet av 21. desember 2006 med forslag til ny havne- og farvannslov (Høringsutkastet)

Utredning avgitt til Fiskeridepartementet 6. mars 2002 fra Havnelovutvalget oppnevnt 18. desember 2000

Kystverket: Veiledning om havne- og farvannsloven – http://www.kystverket.no/?aid=9649041

NOU 1999: 24 «Havnestrukturen i Oslofjord-regionen»

Ot.prp. nr. 48 (2006–2007)

Ot.prp. nr. 75 (2007–2008)

St.meld. nr. 46 (1996–97) «Havner og infrastruktur for sjøtransport»

Borgarting lagmannsretts dom av 15. februar 2008 (LB-2007-61526)

Kristiansand tingretts dom av 8. mars 2010 (Fjord Line-saken) (TKISA-2009-137542)

Agder lagmannsretts dom av 18. juli 2011 (Fjord Line-saken) (LA-2010-82438 – publisert i RG-2011-810)

Sunnmøre tingretts dom av 3. januar 2014 (Stranda-saken)

Frostating lagmannsretts dom av 25. november 2014 (Stranda-saken)

Lover

Akvakulturloven	Lov om akvakultur av 17. juni 2005 nr. 79
El-tilsynsloven	Lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr av 24. mai 1929 nr. 4
Forsvarshemmelighetsloven	Lov om forsvarshemmeligheter av 18. august 1914 nr. 3
Forurensningsloven	Lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6
Forvaltningsloven	Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967
Havneloven 1984	Lov om havner og farvann mv. av 8. juni 1984 nr. 51
HFL	Lov om havner og farvann av 17. april 2009 nr. 19
IKS-loven	Lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999 nr. 6
Jernbaneloven	Lov om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. av 11. juni 1993 nr. 100
Luftfartsloven	Lov om luftfart av 11. juni 1993 nr. 101
Mineralloven	Lov om erverv og utvinning av mineralressurser av 19. juni 2009 nr. 101
Naboloven	Lov om rettshøve mellom grannar av 16. juni 1961 nr. 15
Naturmangfoldloven	Lov om forvaltning av naturens mangfold av 19. juni 2009 nr. 100
NØS-loven	Lov om Norges økonomiske sone av 17. desember 1976 nr. 91
Plan- og bygningsloven 1985	Plan- og bygningslov av 14. juni 1985 nr. 77
Plan- og bygningsloven 2008	Lov om planlegging og byggesaksbehandling av 27. juni 2008 nr. 71
Regnskapsloven	Lov om årsregnskap mv. av 17. juli 1998 nr. 56
Selskapsloven	Lov om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper av 21. juni 1985 nr. 83
Sjøloven	Lov om sjøfarten av 24. juni 1994 nr. 39
Skadeserstatningsloven	Lov om skadeserstatning av 13. juni 1969 nr. 26
Skipssikkerhetsloven	Lov om skipssikkerhet av 16. februar 2007 nr. 9
Straffeloven	Almindelig borgelig Straffelov av 22. mai 1902 nr. 10
Straffeprosessloven	Lov om rettergangsmåten i straffesaker av 22. mai 1981 nr. 25
Svalbardmiljøloven	Lov om miljøvern på Svalbard av 15. juni 2001 nr. 79
Territorialfarvannsloven	Lov om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone av 27. juni 2003 nr. 57
Tvangsfullbyrdelsesloven	Lov om tvangsfullbyrdelse av 26. juni 1992 nr. 86
Tvisteloven	Lov om mekling og rettergang i sivile tvister av 17. juni 2005 nr. 90
Vannressursloven	Lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82

Innledning

Lov av 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann (havne- og farvannsloven) (heretter forkortet HFL) trådte i kraft 1. januar 2010 og avløste havne- og farvannsloven av 8. juni 1984, som igjen avløste havneloven av 1933. Lovens forhistorie går tilbake til 2000, da Fiskeri- og kystdepartementet oppnevnte Havnelovutvalget med oppgave å utrede utkast til ny lov. Utvalget la frem sin utredning 6. mars 2002, uten at det ledet til noen ny lov. På bakgrunn av arbeidet med St.meld. nr. 46 (1999–2000) «Nasjonal transportplan 2002–2011» og Stortingets behandling av denne, igangsatte departementet et havneprosjekt. Dette skulle vurdere havnestruktur og de krav som må stilles til havnene i et langsiktig perspektiv. Arbeidet ledet frem til flere stortingsproposisjoner. Deretter kom det en ny Nasjonal transportplan (NTP) for årene 2006–2015 som St.meld. nr. 24 (2003–2004). I denne ble planen om en ny havne- og farvannslov videreført. Det ble så foretatt flere studier i regi av departementet og andre; dette for å skaffe større empirisk grunnlag for utformingen av den nye loven.

Departementet la deretter frem et utkast til ny lov i et notat (Høringsutkastet) av 21. desember 2006. Dette ble sendt på høring til et stort antall berørte parter, med frist for uttalelse til 2. april 2007. Det kom inn til sammen 97 høringsuttalelser. Enkelte høringsinstanser ytret ønske om en ny høring når forslaget var bearbeidet, men departementet fant dette unødvendig.

Lovforslaget ble fremmet i Ot.prp. nr. 75 (2007–2008). Stortingets transportkomité avgav innstilling til Odelstinget i Innst. O. nr. 36 (2008–2009). Lovutkastet gikk igjennom i Odelstinget og Lagtinget uten endringer. Loven ble hilst velkommen i Stortinget, men ble vel for øvrig ansett som en relativt «teknisk» lov, som ikke påkalte noen politisk strid som manifesterte seg i endringer i lovteksten.

Loven ble sanksjonert 17. april 2009 og trådte i kraft 1. januar 2010. Ikrafttredelsen kunne med fordel ha utstått en tid. Det var to grunner til det. Den ene var at loven pålegger kommunene nye og til dels omfattende plikter. Kommunene burde ha fått noe mer tid til å forberede seg. Den andre var at forskriftsverket burde ha vært nøyere gjennomgått og mer fullstendig utarbeidet før ikrafttredelsen. Slik det ble, var forskriftene ikke så fullstendige og gjennomarbeidet ved lovens ikrafttredelse som man kunne ha ønsket.

Loven var og er uansett en klar forbedring fra den nokså fragmenterte loven av 1984. Loven var også oppdatert med hensyn til den utvikling som hadde skjedd innenfor havnedrift, miljøforvaltning og andre emner som berøres i havner og farvann.

Ved lovendring av 22. juni 2012 nr. 45 ble loven også gitt en korttittel, og dette begrunnes slik i lovproposisjonen:

> «Lov om havner og farvann har ingen offisiell korttittel. På bakgrunn av anbefaling fra Justisdepartementets lovavdeling foreslås det i lovutkastet at loven gis en offisiell korttittel ved å tilføye følgende i lovforslaget: Lovens tittel skal lyde: Lov av 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann (havne- og farvannsloven).»

Forvaltningen av HFL hørte tidligere under Fiskeri- og kystdepartementet, men ble i 2014 flyttet over til Samferdselsdepartementet. Departementets operative fagorgan er Kystverket, som ledes av en kystdirektør og har sitt hovedkontor i Ålesund, samt fem regionkontorer.

HFL med tilhørende forskrifter, det vil si forskrifter vedtatt i medhold av loven, er bare ett av mange regelverk som berører og regulerer sjøtransporten. Skipsfart og sjøtransport er utpreget internasjonal. Det er en mengde andre, mer eller mindre tilgrensende, regelverk, både nasjonale og internasjonale, som regulerer skipsfarten, krav til skipsbygging, krav til skipsutrustning, krav til bemanning, forholdsregler mot forurensning og en rekke andre forhold. I tillegg kommer mer privatrettslig preget regelverk, eksempelvis transportlovgivningen, forsikringslovgivningen og standardavtaler som regulerer viktige sider av sjøtransporten.

EØS-avtalen og øvrig deltagelse i internasjonalt samarbeid gjør at Norge både adopterer en rekke regelsett og for øvrig forholder seg til disse. EU har de senere år gjort adskillig for å forbedre sikkerheten ved sjøfart og sjøtransport. Jeg viser her til oversikt over utviklingen inntatt hos *Pettersen/Bull* side 67 flg. EU har som ledd i dette arbeidet laget såkalte sikkerhetspakker for skipsfarten og sjøtransporten. Som et forsøk på å koordinere, forbedre og håndheve den omfattende regelstruktur, har EU ved Forordning EF 1406/2002 opprettet et europeisk sjøsikkerhetsorgan (European Maritime Safety Agency, forkortet EMSA).

Også andre enn EU befatter seg med viktige sider av sjøsikkerheten. Dette gjelder særlig International Labour Organization (ILO) og International Maritime Organizations (IMO). Man finner en instruktiv oversikt hos *Pettersen/Bull* side 37–78.

I tillegg kommer regelverk på andre områder enn det som særlig gjelder skipsfarten og sjøtransporten. Av nasjonale regelverk kan nevnes plan- og bygningsloven, forurensningsloven og arbeidsmiljøloven som eksempler på regelverk som får betydning når man skal avgjøre rettstilstanden for havne- og farvannsrelatert aktivitet, både generelt og for konkrete enkelttilfeller. Av og til gir vedkommende regel selv beskjed om (deler av) sitt forhold til andre regler. I HFL er § 32 annet ledd et eksempel på det; tillatelse etter HFL kan ikke gis i strid med arealplaner etter plan- og bygningsloven.

HFL med tilhørende forskrifter må altså leses med den reservasjon at andre regelverk kan endre det bildet man kan få ved en umiddelbar lesning av HFL og dens tilhørende forskrifter. Jeg er inne på dette enkelte steder nedenfor under kommentarene til de respektive lovparagrafer, men det er også grunn til å minne om denne reservasjonen generelt.

Det er i denne sammenheng også grunn til å peke på at én ting er regelverk som regulerer forskjellige sider av en virksomhet eller aktivitet, men noe annet er hvem som har plikt